

SZOMBATHY BÁLINT

Az önmegsemmisítés bácskai poétája

Bada Tibor (Újvidék [Novi Sad], 1963 – Budapest, 2006) a kortárs magyar művészet egyik legnagyobb fenegyerekévé került be a történelemben. Szülővárosában elvégzi az Iparművészeti Szakközépiskola grafikai szakát (1982), majd a Jugoszláv Néphadseregből visszatérve a Bölcsészettudományi Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalom Tanszékének a hallgatója három éven át. 1992-ben áttelepül Budapestre, miután már 1986 óta jelen van a magyarországi művészeti színen. A fiatal nemzedék elsősorban a Tudósok zenekar frontembereként ismeri meg. Saját magát úgy jellemzi, mint aki „a modern művészethez méltó művek megalkotója”. Képzőművész, költő, zenekari szereplő, aki napi rendszerességgel gyártja szándékoltan bárgyú, naivitással áthatott ön- és nemzedéki vallomásait. A boldogtalanság, az elégedetlenség gesztusának és a kivetettségek panaszának tekinthető szinte mindegyik fennmaradt alkotása (még a humorosak is), s ilyenként, természetesen, a magány nyilatkozatának is.

Helyi és tágabb kánonokat sutba vágó művészete a 80-as évek közepén vesz lendületet. Leginkább a punk-zene magatartási mintája és az alternatív popkultúra tágabb frontja van rá hatással. Tudatosan fáradozik a félműveltség esztétikai igénytelenségének és az ideológiai szélsőségesség anarchista szemléletének némileg lágyabb programszerű meghonosításán. Művészeti eszményképeit a deviáns történelmi példákból eredezteti, többek között Van Goghéból és Jean-Michel Basquiatéból, helyi viszonylatban pedig egy sajátos jugoszláv művészeti vonulathoz, a Boszniában fészket rakó új-primitivizmushoz áll közel.

Indulása egybeesik a transzavantgárd festészet legfényesebb időszakával, ő maga is előszeretettel alkalmazza annak szokatlan, eklektikában kicsúcsosodó idézettechnikáját, képi és tartalmi kisajátítási módszerét. Alapvetően narratív művész, képzőművészeti és költészeti munkái a történésnek, a cselekménynek, illetve a meseszerűségnek képezik nyelvi foglalatát. Nyersen megfestett képei és összeszabdalt kollázsai humorral és szarkazmussal átítatott abszurd drámai szituációkat rögzítenek, míg rímelésre hajló verssoraiban a fogalmi és a verbális játékosság ütközik ki. Kezdetben házilag fabrikált füzetekben terjeszti a verseit, majd az Új Symposion folyóirat 1988-ban mellékletként megjeleníti első hivatalosan is jegyzett kiadványát, amely kollázsait tartalmazza.

Bada Tibor

Munkásságának első periódusában szociográfiai érzékenységről is tanúskodó hagyományosabb képeket fest mindenféle lomos faanyag-
ra, kerítésdeszkára, önmagát például vak harmonikásként és kerék-
párosként ábrázolja. 1985-ben születik meg örökzöld slágere, az *Apa kocsit hajt* című verse, amelyet kántálva adott elő a harmonikáját pötyögtetve. Majd a gyermeki én játékosan tiszta korszakát a 90-es évek elejétől az ördögi én birodalma veszi hatalmába, stílusa is átfordul egyfajta nyers primitívizmusba és mágikus expresszionizmusba. „Mindezt fegyverként működtette az étellel folytatott harcában a prúd komolyság, a hűvös racionalitás és a halálként felfogott unalmas beidegződések ellen” – írja róla drMáriás Béla. Költészetének meredek asszociációi és nyelvi fordulatai, valamint fogalmi szójátékai szinte kizárólag magyarul működnek, egyszerűen lefordíthatatlanok (csak néhány kép- és verscím: *Bús busa orgazmusa tusa*, *Komoly Kovácsék kakát kovácsolnak*, *Vak Kant Vakkant*, *Verekvő vérCHE*, *Késő kés ő* stb.). A fény és a sötétség esszenciális harcának jegyében zajlik a 90-es évek végétől 2006-os rejtélyes haláláig tartó utolsó korszaka, amelyben örvénylő energiával átizzított világokat vizionál a festészet eszközeivel, egyidejűleg idézve meg a pokol emésztő tüzét és a mennyország vakítóan örökkévaló fényeit. Az álomvilágot kreálja meg a hétköznapiakban is, magas színvonalon dekorált műtermének központi szimbóluma a Hold.

Önmagáról úgy fogalmazott, hogy „az első angyal és az utolsó szar”. Mindent megtett, hogy mindkét elvárásnak eleget tegyen. Az a mendemonda járja, hogy amikor legközelebbi hozzátartozói halotti hamvait a szülőhelye felé folydogáló Dunába szórták a magyar fővárosnál, egy vízi sellő így sóhajtott fel a közelben: „Tiborunk, Tiborunk, hová lett hát a borunk?”

Életművének első, nem teljes összefoglalását a *Totál érzelemhalál – Bada Dada Tibor antikánon* című kötet tartalmazza (A38, Budapest, 2007), és most van készülóban egy, a kollázsait összegyűjtő kiadvány az úgyszintén budapesti Neon Galéria gondozásában.

Skoda gépkocsim suhan...

Rajz-2